

Furaj Červenák **STRÁŽCOVÉ VARADÍNU**

**DOBRODRUŽSTVÍ
KAPITÁNA BÁTHORYHO**
kniha první

BROKILON

Juraj Červenák

STRÁŽCOVIA VARADÍNA

Copyright © 2009 by Juraj Červenák

Translation © 2009 by Robert Pilch

Cover, Illustrations & Maps © 2009 by Michal Ivan

For 2nd Czech Edition © 2025 by Robert Pilch – Brokilon

ISBN 978-80-7456-644-8

ISBN PDF: 978-80-7456-645-5

ISBN ePub: 978-80-7456-646-2

ISBN Mobi: 978-80-7456-647-9

Juraj Červenák
**STRÁŽCOVÉ
VARADÍNU**

Dobrodružství kapitána Báthoryho, kniha první

Nakladatelství BROKILON
PRAHA
2025

DOBRODRUŽSTVÍ KAPITÁNA BÁTHORYHO

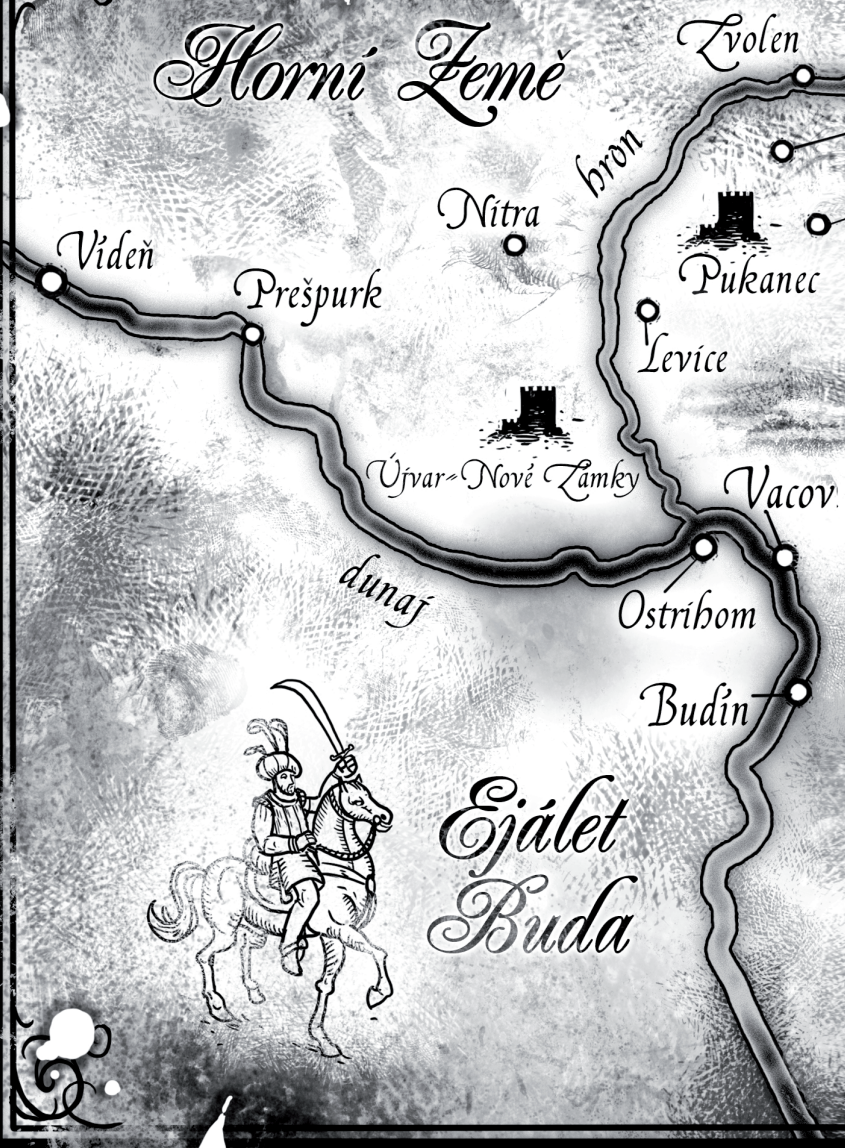
Na těchto stránkách vydáno jest svědectví o příhodách
neuvěřitelných, útrapách nesmírných i skutcích udatných,
jež podstoupil a vykonal slovutný rytíř a oficír
armády Jeho Veličenstva císaře Leopolda I.,
kapitán Kornelius Báthory.

Předkládáme ctěnému čtenáři dobrodružství
v krajích cizích i tuzemských, souboje s nepřáteli
pozemskými i pekelnými, hojnost střetnutí tajemných,
zrad mrzkých a ukrutností pohanských.

Stranou však nezůstanou ani vzplanutí milostná
či družnost mužná, jež v nebezpečích
nejednomu křesťanovi život zachrání.

Toto je svazek první,
v němž náš chrabrý hrdina čelí pomstychtivosti pohanské.
S Boží pomocí však smrti unikne a v odpověď
na podlost poturčenců a pro spásu svého jediného syna
podnikne obdivuhodnou cestu do knížectví Sedmihradského.
Čti a žasni, vážený čtenáři, co vše na té pouti zažil.

Horní Země

Košice

Schemnitz Štiavnica

Krupina

Filek

Drienov

Sečany

Sirok

Záger

Ejālet
Egir

Hajdúság

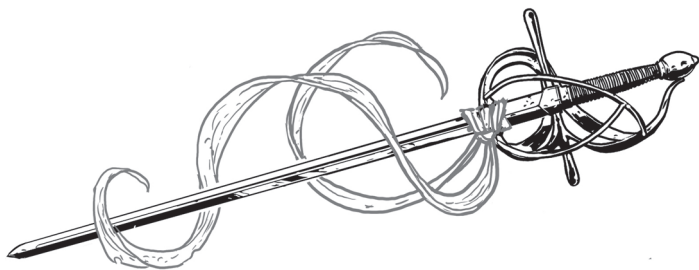
Debrecin

Szoboszló

Sedmihradsko

Varadin

HLAVA PRVNÍ,

v níž spadne hlava první. Pravda, náš příběh se odehrává ve válečných časech, tudíž přetátých krků bude podstatně více, avšak žádná smrt, křesťanská či pohanská, neovlivní osud kapitána Báthoryho takto dramatickým způsobem.

Ve středu 2. června 1660 krátce po úsvitu vyšel onbaši Hasan Karači ze svého stanu na louce u Tichého potoka, hlasitě zívá, protáhl si údy, zapraskal klouby a nevrlým povelům zburcoval členy své jednotky. Chlapi chrápající pod prostými přístřešky z chvojí a volských kůží reagovali dvojím způsobem: Albánci a Bosňané, povětšinou mohamedáni jako jejich velitel, ihned vstávali – ještě před východem slunce bylo potřeba vykonat *sabah*, ranní modlitbu. S družinou však jezdilo také pět Řeků, tři Makedonci a jeden Srb, kteří, přestože byli v tureckých službách, zůstali křesťany. Jich se Hasanův rozkaz netýkal, takže jen zamlaskali, něco zabručeli, obrátili se na druhý bok a přitáhli si koňským potem nasáklé přikrývky až k uším.

Srb si ze spánku hlasitě upšoukl.

Modlitbě předcházela důkladná očista. Mladý onbaši se nejdříve vyprázdnil v keřících za táborem a pak se odebral k bystřině, jež veselým zurčením protířčila svému jménu. Jemným pískem ze dna potoka si vydrhl ruce až po lokty. Vytřel si ospalky z očí, vysmrkal se, zaštoural mokřými malíčky v uších a opláchl si šíji.

Celou dobu vzdychal a syčel skrz zaťaté zuby – voda stékající z Dubových vrchů byla ledová. Nakonec se vyzul a umyl si nohy. Našlapuje na příbřežní kameny, aby si znovu neumazal bosá chodidla, vyšel zpátky na louku. Do svěží trávy si rozprostřel seccáde. Modlitební kobereček už byl řádně ošoupaný, takže výšivka s obrazcem výklenku nasměrovaného k Mekce se dala sotva rozeznat. Hasan v duchu požádal Boha o odpuštění a slíbil, že až se vrátí do Jágru, konečně si obstará nový.

Zatímco se v pokleku vnitřně připravoval na spojení s Alláhem, ostatní muži se také umyli a rozprostřeli své koberečky. Společná modlitba započala klaněním. Nato onbaši nahlas přečetl fatihu, první súru. Muži padli na kolena, dotýkali se čely země a soustředěně velebili Boha.

Modlili se hlavně za mladého velitele. Věděli, že dnes bude Alláhovu přízeň skutečně potřebovat.

Po sabahu se chlapi v tichosti odebrali k rozdmýchanému ohništi. Hasan ještě hodnou chvíli seděl na patách a mlčky rozjímal. Během svinování seccáde však už i jemu myšlenky odběhly k pozemským záležitostem. K snídani si dá chléb a sýr. Žádný pilaf ani kebab. Pak hrnek kávy. Pořádné silné kávy. Muži už dali vařit čerstvou vodu z pramene nad táborem...

Právě vstal, když se nad loukou prohnalo chvějivé dunění. Hasan polekaně švihl pohledem k čedičovým skalám na severu. Že by ti prokletí džaurové z Fileku porušili dohodu a rozhodli se nečestně zaútočit?

Také ostatní muži se neklidně rozhlíželi. Dokonce i křesťanští lenoši konečně vylezli z pelechů, mžourali kolem sebe, rychle se obouvali a sahali po zbraních. Hasan se už už chtěl rozběhnout do stanu pro pistoli a šavli, když se zvuk podivně zlomil a on náhle pochopil, že se nechal oklamat ozvěnou. Ve skutečnosti se hřmění kopyt blížilo z opačné strany.

Obrátil pohled k jihu.

Zpoza husté doubravy v ohybu cesty vyrazila početná skupina jezdců. Hasan spatřil turbany a šišáky. Ulevilo se mu, ale jen na okamžik. Vzápětí zahlédl bunčuk ozdobený medvědími drápy a pochopil, že tyto muže nepřivedla zvědavost na jeho šermířské umění. Právě naopak – přijeli, aby mu jeho dnešní plány překazili.

Jezdci zpomalili. Koně to přijali s úlevou – pěna na nozdrách

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

a vlhce se lesknoucí srst vypovídaly o dlouhé a namáhavé jízdě. Těsně před táborem se družina roztáhla do širokého půlkruhu. Pět tuctů ozbrojenců na statných koních budilo respekt. Mužů v táboře nebylo ani dvacet. Nejedna ruka se zatoulala k jílci šavle či pažbě pistole.

Hasan jezdce vítal s hrdě zvednutou hlavou. Pobledlé tváře a neklidné oči však prozrazovaly, že nemá úplně pevnou půdu pod nohama. Učinil krok vpřed a odkašlal si.

„Irhane?“

Muž, který před ním zarazil koně, se od zbytku jízdy odlišoval nejen honosnější zbrojí a oděvem – kroužková suknice, šišák s drátěným závěsem po obvodu, kožešinou podšitý plášť, kalhoty z kordovánu, safiánové boty –, ale hlavně pyšným výrazem tváře. Dal by se považovat za urozeného bojovníka, možná důstojníka sipáhiů, kdyby nevelel různorodé sběři, která více než vojenský oddíl připomínala bandu vyvrhelů.

„Proč jsi přijel?“ zeptal se Hasan.

Vojevůdce neodpověděl. Seskočil z koně a rázně vykročil k Hasanovi. Černé obočí měl svraštělé, ústa pod dlouhými kníry zlostně zkřivená a purpurová jizva na levé lici soupeřila s žilami na spáncích v rozčileném pulzování. V ruce svíral krátký pružný bičík, jímž ještě před chvílí netrpělivě pobízel valacha.

„Počkej, bratře!“ natáhl k němu onbaši ruku a ustoupil.

Irhan se nezastavil. Rozehnal se a švihl Hasana tak silně, že i když mladík zachytil bičík rychle pozvednutou levičkou, síla úderu ho srazila na zadek.

Hasanovi družiníci sebou trhli, zahučeli nelibostí a sáhli po zbraních. Irhan prudce vzhlédl od plazícího se bratra. Pistole se zasekly za opasky, šavle znehybněly s čepelemi napůl tasenými z pochev.

„Neopovažte se!“ zařval Irhan. „Chátro nevděčná! Zapomněli jste na přísahu karačiovské odě?! I na to, že odabaším jsem stále já? Tenhle červ,“ ukázal bičíkem na Hasana, „podléhá mým rozkazům! Vzepřel se mi, a vy jste se k němu přidali, takže na vás padá stejná vina! Dobře víte, že kdo chce opustit naše řady, musí se vykoupit. Jinak je to dezerce, tak jako v řádném vojsku, a za tu je kůl do prdele!“

Nikdo ani nemukl. Oči vystrašeně lezly z důlků a ruce spěchaly pryč od zbraní.

Irhan se nadechl. „Karačiovci nejsou jako ostatní martalovské ody,“ pokračoval už méně zlostně, avšak stále zvučně a ostře. „Věděli jste to, už když jste se k družině hlásili. Disciplínu a oddanost veliteli stavíme nade vše. Je to zákon! A zákony ody je nutné dodržovat. Jestli chcete žít jako obyčejní lupiči a štvanci, přidejte se k prokletým Vranovičovcům, nebo jděte do Ostřihomi za smradlavými Idrizovci. No tak? Kdo chce zradit Karačovce a přidat se k jiné odě?“

Muži v táboře klopili zraky. Dokonce i jezdci, přestože byli v tu chvíli na koni – doslova i obrazně – se raději zdrželi úšklebků a posměšků, aby na sebe nepřivolali pozornost podrážděného velitele.

Odabaši pokýval hlavou a pohlédl na Hasana. Na mladíkově záěstí naběhl rudý pruh.

„Jsme jedné krve,“ procedil Irhan skrz zuby, „ale to neznamená, že si můžeš dělat, co se ti zlíbí. Důrazně jsem tě žádal, aby ses vzdal toho potrhlého úmyslu. Nejdříve žádal, pak prosil, nakonec zakazoval. Jako do dubu. Zklamal jsi mě, bratře.“

„Zklamal?“ odsekl Hasan a rázně vstal. „Jestli tu někdo zklamal, tak jsi to ty! Vztekáš se, protože chci udělat to, nač jsi ty dosud nenašel odvahu?!“

Irhan zúžil oči a jizva opět začala hrozivě tepat. „Varuji tě, Hasane...“

„Nevyhrožuj mi, *bratře!*“ rozohnil se mladík. „Oháníš se zákony ody. A co *džakmarča*? Není to nejvyšší nařízení ze všech? Krevní msta je posvátná. Dokonce i špinaví Idrizovci ji ctí. Ty ale už tři roky necháváš otcovu smrt bez odplaty!“

„Ty štěně!“ vyprskl Irhan a znovu se rozmáchl. Tentokrát však bičík nedopadl – odabašiho záěstí uvázlo v pohotově nastavené, překvapivě pevné Hasanově dlani.

„Neopovažuj se mě znovu udeřit,“ zasyčel mladší Karači. „Jinak ti ten bičík vezmu a přede všemi ti výprask vrátím. Alláh ví, že by sis to zasloužil. Za to, že otcův vrah stále kráčí po tváři světa. Ty snad neskřípeš zuby, když slyšíš zvěsti o *velikém turkobijci, jenž skolil Storukého Omara Karačiho*? Už dávno jsi měl jeho hlavu nabodnout na kůl, jeho příbuzné prodat do otroctví a jeho doupě v Banských vrších srovnat se zemí! Tři roky, Irhane! Tři roky ses nezmohl na to, abys krví prašivého bezvěrce očistil otcovo jméno! A teď mi ještě ke všemu chceš bránit v tom, abych odčinil tvé selhání?“

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

Irhan vykroutil ruku z Hasanových prstů a o krok ucouvl. Chvilí marně hledal slova. Svaly v obličejí se mu vlnily, jak svíral čelisti.

„Ty tvrdohlavý osle!“ zvolal nakonec. „Paličatý, nepoučitelný hlupáku! Musíš mít místo mozku kravské lejno, když si myslíš, že můžeš zvítězit! Nechápeš, o co tady jde? Snažím se tě zachránit před jistou smrtí! Ten čubčí syn kosí nepřátelské hlavy jako makovice! Svedl už přinejmenším deset podobných soubojů a z každého odešel po vlastních. Přemohl dokonce i sečanského sandžakbega Karu Mehmeda. Nejlepšimu tureckému šermíři v pohraničí srazil hlavu dřív, než k uším diváků dolehlo první zařinčení mečů! A ty si myslíš, že ho porazíš?!“

Když utichly ozvěny Irhanova hlasu, odrážející se od čedičového útesu, na louce se rozhostilo ticho. Hasan zamračeně hleděl do bratrovy tváře.

„Možná zvítězím, možná ne,“ zachroptěl nakonec. „Na tom teď nezáleží.“

„Jakpak by ne? A na čem tedy?“

„Aby se v pohraničí vědělo, že synové Omara Karačiho nenechali otcova vraha beztrestně chodit po zemi. Přisahám při Prorokovi, že udělám vše pro to, abych vrátil čest otcově památce, naší rodině i celé karačiovské odě. A tobě radím – nestůj mi v cestě!“

Irhan se zprudka nadechl, jako by se chtěl na bratra znovu obořit, ale pak zaváhal a zase vydechl.

„Jak myslíš,“ zabručel po chvíli. „Očividně nemá smysl bránit ti. Ostatně, teď už není cesty zpět. Kdybychom souboj odvolali, oda by upadla do hanby.“

Hasan překvapeně pozvedl obočí. „Tak k čemu celé tohle divadlo?“

„Ještě se ti nerozbřesko, hlupáku? Chtěl jsem tě odradit od účasti v souboji. Ne ho zrušit.“

„Cože?“

„S džauřem budu bojovat já sám.“

To Hasana zaskočilo. Chvilí nevěděl, zda se má rozčílit, nebo ustoupit, ale nakonec narovnal ramena a zavrtěl hlavou.

„Nic takového. Půjdu já. Od prvního dne, kdy jezdím s odou, sbírám bojové zkušenosti jen pro tento den. Nesnaž se mě přemluvit!“

Irhan Karači si ztěžka povzdechl, pokrčil rameny a pokynul svým chlapům, že konečně mohou sesednout z koní.

„Pojďme si uvařit kávu,“ navrhl Hasanovi. „Nikdy v životě jsem tolik nepotřeboval hrnek dobré, silné kávy.“

Téhož rána byl Kornel Báthory, kapitán hradu Drienov, nucen udělat cosi, co se mu za jiných okolností z duše přičilo.

Musel pokleknout.

Ve zpovědnici to jinak nešlo. Tam se i ta nejpyšnější hlava musela s pokorou sklonit.

„... a také jsem bral Boží jméno nadarmo,“ soukal ze sebe neochotně. „Klel jsem, až se ozvěna od hradeb odrážela. Nechci se vymlouvat, ale... když člověk velí vojenské posádce, tak to snad ani jinak nejde. Sám víte, že chlapi v pevnosti nejsou žádné dobře vychované slečinky z hraběcího fraucimoru...“

„Rozumím,“ ozvalo se ze stínu za dřevěnou mřížkou. „Pokračuj, můj synu.“

„Také zanedbávám modlitby. Ani na mše nechodím pravidelně...“

„To jsem si všiml.“

„S tím souvisí opilství. Občas si chlap po těžkém dni potřebuje vypít, a když si otupí hlavu chlastem, na večerní modlitbu už si nevzpomene. Spíše se mu hlavou honí další hříchy. A když už jsme u toho – od poslední zpovědi jsem pětkrát... ne, vlastně šestkrát, když počítám i včerejší večer... takže šestkrát jsem se nemanželsky spustil s krčmářovou Ildikó. Ale bylo to s vědomím jejího otce. Ten vydřiduch ode mne dokonce chtěl zlatku za její... *přítulnost*. Tak tomu říkal, kuplíř starý. Řekl jsem mu, že až příště vtrhnou do vesnice martalovci nebo hajduci, jeho jediného nepustím do hradu a s protiútokem počkám, dokud mu nevypálí krčmu. Ten mamlas se tak vylekal...“

„Kornelie,“ přerušil ho kněz, zavrtil se na lavici a naklonil se k mřížce. „Kornelie, Kornelie...“

„Velebný pane?“ zvedl Báthory zrak a pohlédl do vyzáblé, vráskami zbrázděné tváře. Na světě byli jen dva lidé, kteří ho nazývali celým křestním jménem. Jeho rodný otec a otec Martin. Oba to dělali tehdy, když ho chtěli za něco pokárat.

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

„Chválím tě za přiznání všech napáchaných hříchů,“ začal Martin z druhého konce. „Přestože, popravdě řečeno, bych byl rád, kdybys nechodil ke zpovědi, jen když se chystáš do boje nebo k duelu... Ale chci se tě zeptat na něco jiného. Jistě víš, čeho se ta otázka týká.“

Báthory se zhluboka nadechl a sklonil hlavu. Dlouhý plavý cop, spletený z pramene vlasů na temeni jinak vyholené hlavy, mu sklouzl do tváře.

„Jistěže vím. A odpověď je stále stejná.“

„Takže jsi ten dopis nenapsal. Proč?“

„I na toto vám odpovím stejně jako posledně. Nevím.“

„Ale víš.“

„Tak dobrá,“ zabručel Báthory už poněkud podrážděně. „Protože jsem nenalezl odvahu. Ano, přiznávám, jsem zbabělec...“

„V jiných záležitostech ti však statečnost nechybí. Když ti kapitánát prikazuje vyrazit na jih a rubat tam nepřátele hlava nehlava, bez otálení skočíš do sedla. Také jsem slyšel, jak ti zazáří oči, když ti nějaký mohamedánský nadutec pošle výzvu k souboji...“

„Nu ano, ale to psaní... to je něco jiného. K němu se asi nikdy neosmělím.“

„Ale osmělíš, Kornelie. Jednoho dne to budeš muset udělat. Víím, že ti otec neustále píše, někdy i tři dopisy ročně. Nezanevřel na tebe.“

„Jak by také mohl, vždyť mu každý rok posílám padesát zlatých. Poctivých uherských...“

„Myslíš, že jsou mu peníze přednější než synovo slovo? Mám mu napsat místo tebe? Poslat mu tvé pozdravy? Jemu... a tvému synovi?“

„To by byla ještě větší zbabělost než úplné mlčení.“

„Pravda. Ale byl by to první krok. Potom bys jim snad napsal sám. A nakonec bys možná dostal rozum a zajel domů. Je to tvá rodina, Kornelie. Kdy jsi své blízké viděl naposledy? Na matčině pohřbu?“

„Uhm.“

„A to už je... kolik? Sedm let?“

„V září to bude osm.“

„Osm let jsi neviděl otce, bratra a vlastního syna.“ Otec Martin pokýval prošedivělou hlavou. „Toto je tvůj nejtěžší hřích, Kornelie.

Přemýšlím, zda jsi ho vůbec hodlal zmínit. Rodina je svatá. Je to jeden z nejcennějších Božích darů. Pověz, proč se jí vlastně stráníš? Je to kvůli synovi? Připomíná ti neblahé okolnosti, za nichž přišel na svět?“

Báthory se ošil. „Možná.“

„Ale ten chlapec za to přece nemůže. Je nevinný. Čistá duše. A ty ho trestáš za něco, co neudělal.“

„Netrestám, já jen...“

„Neodmlouvej mi, Kornelie! Snažím se ti otevřít oči. Hrubě jsi zanedbal rodinu. Tvůj syn vyrůstá bez otce. Jsem si jist, že se o něj jeho děd stará příkladně, ale vlastního otce mu nikdy nenahradí. Matku chlapec ztratil ještě jako nemluvně, Boží vůli nezměníme, ale otce... otce jsi mu vzal ty sám.“

„Už budu muset jít,“ zabručel náhle Báthory a zachrastil kroužkovým brněním, jež měl navlečeno pod koženým kabátcem s krátkými rukávy. „Aby na mne ta hadrová hlava nemusela čekat.“

„Teď z tebe hovoří vzdor, Kornelie. A právě v okamžiku, kdy je nutné být pokorný a upřímně litovat hříchů! Žel, za těchto okolností ti nemohu dát rozhřešení.“

„Když nemůžete, tak nemůžete,“ zamumlal Báthory a vstal.

„Jen tak nad tím mávneš rukou? Pamatuj, že dnešek může být tvým posledním dnem...“

„To sotva. Nemíním zemřít pod martalovskou šavlí.“

Dvířka ve zповědnicí se otevřela a ze stínu se vynořila šlachovitá, vysoká postava v tmavém hávu.

„Vybral sis špatný čas pro pýchu a tvrdohlavost, Kornelie.“

„Už jsem prostě takový,“ pokrčil Báthory rameny. „Jiný nebudu.“

„Až se Hospodin rozhodne, že je potřeba tě změnit, nějak už to zařídí. Koleduješ si o lekci, která tvou hrdost zlomí.“

Kapitán si povzdechl. „Když už ne rozhřešení, co alespoň požehnání, otče? A jestli ne mně, požehnejte alespoň mému meči.“

Otec Martin zavrtěl hlavou. Nebylo to však odmítavé gesto, jen vyjádření bezmoci nad Báthoryho povahou.

„Dobrá,“ povzdechl si. „Ale jen proto, že také Bohu jsou milá tvá vítězství nad pohanskou chátrou.“ Ze širokého rukávu vyklouzla kostnatá ruka a načrtla do vzduchu kříž. „Jdi tedy ve jménu Božím. Nechť tě chrání Otec, Syn i Duch svatý. Amen.“

„Amen...“

Před kostelem ho bodlo do očí ostré světlo. Slunce se právě odlepilo od Kočičí, ztuhlého lávového proudu na východním obzoru, vroubilo zlatem tmavé věže na kopci a pomalu rozhánělo stíny v uličkách podhradí. Kornel si nasadil klobouk, zastínil oči širokou krepkou, rozhlédl se... a překvapeně protáhl obličej.

Malé náměstí bylo plné lidí. Po ranní mši se Drienované nerozešli domů. Pohledy visící na Báthorym jasně vypovídaly o tom, co je důvodem jejich zdržení.

Kapitán zaváhal, ale pak narovnal ramena a sešel po krátkém schodišti. Dav se před ním rozestoupil jako Rudé moře před Mojžíšem. Báthory, poněkud v rozpacích, krácel živou uličkou. Vesničané se za ním otáčeli s téměř nábožnými výrazy v obličejích.

„Nechť při vás stojí Všemohoucí, pane rytíři!“

„Dejte tomu bezbožnému lotrovi nažrat poctivého křesťanského železa!“

„Vraťte se nám ve zdraví!“

„Budeme se za vás úpěnlivě modlit!“

„Hej, kapitáne, včera jsem v lese setnul mladou borovici, byla na kůl pro mohamedánskou hlavu! Stačí říct a ohobluju ji, zaostřím a zatluču do země před hradní bránou!“

Jak jinak, stála tam také Ildikó a smáčela si kyprý výstřih slzami. Přes její rameno se na Kornela mračil krčmář – hrdina, nehrdina, byl mu dlužen za *přítulnost* jeho dcery. Báthory jim věnoval pouze krátký pohled – vzápětí se mu z druhé strany přihrnul do cesty korpulentní muž v drahém, kožešinou podšitém kabátu, který vystavoval na odiv navzdory nefalšované letnímu počasí.

„Kapitáne, dovolte mně a několika urozeným pánům, abychom vás doprovodili na kolbiště. Neodpustili bychom si, kdybychom propásli příležitost vidět něco takového na vlastní oči...“

„Ne, pane rychtáři,“ zavrtěl Báthory hlavou a vymanil ramię z mužovy zpocené ruky. „Už jsem vám jednou vysvětlil, že to není možné. Wesselényi povolil souboj pouze pod podmínkou, že doprovod každého účastníka nepřesáhne dva tucty mužů. Já sám jsem to vyzyvateli stvrdil čestným slovem.“

„To samozřejmě chápu, ale možná se s tím dá něco udělat,“

naléhal rychtář a obrátil pohled ke skupině jezdců, čekajících na okraji náměstí. „Kdybyste střelce ukryl v lese...“

„To také udělám. Nejsem naivní. Ale i tak budou diváky pouze mí ozbrojenci, připravení v kteroukoli chvíli odpovědět na případný útok. Rozumějte, mým sokem je martalovec. Od nich může přijít leccjaká podlost. Musím přece dbát o vaše bezpečí. Kdyby se vám něco stalo, odpovědnost padne na mou hlavu.“

Drienovský starosta přimhouřil oči, zda nezahlédne pod Báthoryho knírem alespoň letmý úsměv, protože měl dojem, že se ho velitel hradu snaží řečmi o nebezpečí jen obalamutit. Kapitán se však tvářil smrtelně vážně.

„Tak tedy... když ne, tak ne,“ povzdechl si rychtář odevzdaně. „Nechť tedy Pán Bůh vede vaši ruku. A svatý Jiří ať vám dopřeje další vítězství.“

„Díky. Slibuji, že se o výsledku souboje dozvíte jako první.“

Báthory se konečně prodral shromážděním ke svým mužům, kteří se už netrpělivě uhníždili v sedlech.

„Dnes jste se zpovídal nějak dlouho, kapitáne,“ ušklíbl se poručík Horváth a podal Báthorymu bandalír se dvěma pistolemi v kožených poutkách a rapírem v pochvě na opasníku. Kornel si ho hned převěsil křížem přes hrud' a převzal od poddůstojníka uzdu svého koně. V sedle se ocitl jediným skokem, přestože v poslední době nejídal právě střídme a opasek si od loňska musel povolit o dvě dírky.

„Pekelně dlouho,“ zabručel. „Dusil mě tam jako tetřeva na víně. Kolena mě z klekadla bolí tak, že budu muset šermovat vsedě.“

Poručík se zachechtal. „Znovu ta stará písnička o zanedbané rodině a psaní otci?“

„Pořád dokolečka. Jeďme, ať se neopozdíme.“

Horváth dal znamení družině. Husaři v blýskavých kyrysech i lehkoodění střelci s dlouhými ručnicemi na zádech a širokými bandalíry křížujícími hrud' jako jeden muž pobídlí koně. Dosud povislé zástavy s erby Drienova – žlutý květ na černém kameni – a Báthoryových – tři bělostné tesáky v krvavě rudém poli otočeném drakem řádu svatého Jiří – zapleskaly mužům nad hlavami. Dav se hrnul za jezdci až na kraj vsi. Povzbudivé výkřiky zněly na pozadí drmolných modliteb. Nejedna slečna mávala mokrým kapesníčkem.

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

Ozbrojenci nechali podhradí za sebou, minuli i černé kamenné pole a otlučný čedičový vodopád, z jehož šestibokých úlomků byl postaven samotný hrad, a zamířili cestou k jihu.

Báthory se celou dobu mračil jako pohanský bůh hromu.

Zřícenina Šalgova se tyčila na strmém sopečném kopci pouhé dvě míle od Drienova.

Kdysi i tato pevnost hrdě střežila cestu, jež vedla Dubovými vrchy k jihu, do Jágru či Vacova na Dunaji. Jenomže pak přišla ničivá patnáctiletá válka s Turkem. Mazaní pohané obsadili hrad bez jediného výstřelu – vzali obyčejné sudy, natřeli je na černo a připevnili k vozům tak, že je obránci v mlžném počasí považovali za dobývací hmoždíře a raději se hned vzdali. Několik let se pak nad pevností trpytil pozlacený půlměsíc. Když roku 1593 přišlo osvobození, Turci se sice stáhli bez odporu, ale před odchodem se rozhodli tvrz zničit. Vyškrábali se s artilerií na nedaleký Čarodějnický vrch a odtamtud hrad rozstříleli napadrtě. Zůstal v tak žalostném stavu, že jeho dědicové už se neobtěžovali s obnovou.

Když Báthory vybíral místo souboje – jako vyzvaný na to měl právo –, nejdříve se v něm ozval romantik: napadlo ho, že by se mohli bít přímo nahoře v ruinách. Jenže vzápětí si uvědomil to, co za něj trefně vyjádřil Horváth: „V těch bodlácím a trním zarostlých rozvalinách si zlámete hnáty dřív, než čepele svlaží první krev!“ A tak Kornel zvolil méně malebnou, avšak vhodnější louku v údolí.

Ve skutečnosti nebyla malebná vůbec. Jakmile se jezdci vynořili z šeré doubravy, do nosů je udeřil nepřijemný zápach. Po jeho zdroji nemuseli pátrat.

Na louce se od hlavní silnice oddělovala hradní cesta, stoupající v serpentínách až k pobožené bráně Šalgova. Uprostřed rozcestí byl do udupané hlíny vsazen vysoký kůl s kolem nahoře. Mezi loukotěmi bezvládně visely polámané, popálené, vránami oklované a jinak zohavené lidské údy.

Báthoryho to samozřejmě nepřekvapilo. Mrtvolu nechal na kůl pověsit on sám. Stejně tak na jeho příkaz byla ke kůlu přibita cedule s nápisem:

KDO TUDY SE ZLÝMI ÚMYSLY PROCHÁZÍ
TEN BUDE SPOLEČNÍKEM KRKAVCŮ
NA VRCHOLU TOHOTO KŮLU.

Zatímco cedule už byla řádně ošlehaná živly, nebožtík vypadal poměrně čerstvě. Báthory se staral, aby byli pravidelně dodáváni noví. O kandidáty na kolo nebyla v pohraničí nouze.

„K dasu, už začíná pořádně zavánět,“ nakrčil Horváth nos, zachrchlal, naklonil se v sedle a hlučně si odplívl.

„Proto jsem ten kůl nenechal vztyčit na kraji vesnice,“ odvětil Báthory.

Oddíl sjel z cesty na louku a rychle se vzdaloval od smradlavého rozcestí. U košaté třešně, jež se osaměle tyčila uprostřed prostranství, Kornel zastavil a přikázal sesednout. Jen jeden lehkooděnc zůstal v sedle a na kapitánův pokyn pobídl koně k jihu. Zakrátko se společně s cestou ponořil do lesa.

„Trochu vína?“ sňal Horváth ze sedlové hrušky čutoru.

„Ani nápad,“ ohradil se Báthory. „Jen by mě to zpomalilo. Navíc se od toho incidentu snažím chlastu vyhýbat...“

„Třicítku člověk oslavuje jen jednou za život.“

„Ale nemusel by při tom tolik vyvádět. Polesný si byl stěžovat, jaký polom jsme způsobili...“

„Jednou za čas je potřeba vyzkoušet bojeschopnost kanónů. Že to bylo v noci a že jsme byli všichni ožralí jako prasata...“ Horváth se ušklíbl a pokrčil rameny.

„Musel jsem mu dát deset zlatých, aby neposlal do Fileku stížnost a žádost o náhradu škody.“

„Ale já přece neříkám, že se máme zlískat. Stačí doušek, na osmělenou...“

„Odvahy mám dost. A kromě toho,“ nakrčil Báthory obočí, „jste ve službě, poručíku. A pokud mě paměť neklame, opilství ve službě je zapovězeno.“

„Opilství? Jaké opilství? Vždyť to není pálenka. Jen víno na posilněnou, kvůli žízni...“

„Odložte tu láhev, poručíku.“

Horváth si povzdechl a zase převěsil čutoru přes sedlo.

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

„Ten farár vám ale zvedl náladu,“ zabručel pod dlouhými kníry. „Někdy je lepší nechat svědomí spát.“

Báthory ho počastoval nevlídným pohledem a otočil se k ostatním mužům.

„Buďte ve střehu, chlapi. Prach na pánvičky, pistole a šavle k ruce. Ale bez mého výslovného příkazu nikdo nic nepodnikne, jasné? Ani kdyby se souboj vyvíjel špatně.“

„To se přece nestane, kapitáne,“ ušklíbl se jeden z husarů. „S tím martalovským holobrádkem si raz dva poradíte.“

„Moje řeč,“ přidal se Horváth. „Tohle bude asi nejkratší souboj, jaký jste kdy svedl. Bez urážky, ale tenhle protivník vás není hoden. Nechtěl jsem vám nic říkat, máte vlastní rozum, jenže... takový proslulý sběratel mohamedánských hlav by měl přijímat výzvy jen od nejlepších tureckých šermířů, od urozených sipáhiů a janičářských důstojníků, a ne se zahazovat s kdejákým pomstychtivým martalovským klučíkem. Kdyby byl alespoň náčelníkem ody, ale on je to jenom podělaný onbaši...“

„Na hodnosti a původu nezáleží,“ uťal Báthory. „Zabil jsem tomu mladíkovi otce. Má právo na odvetu.“

„Hovno právo. Starého jste odpravil v poctivém boji. Storuký Omar si ani nezasloužil tak dobrou smrt. Měl skončit nabodnutý na kůlu nebo roztrhaný koňmi. Vlastně by vám to jeho štěně mělo být vděčné.“

„Hasan Karači na to má očividně jiný názor. Pomyslete na to, že jeho pomsta mohla mít i jinou, zákeřnější formu. Karačiovci se mohli vyřádit na nevinných, vydrancovat vesnice v drienovské správě, pořádně nám zatopit. Namísto toho nám sami nabízejí palici Omarova syna. Byl bych hlupák, kdybych zahodil takovou příležitost.“

„Jen aby za tím nebylo něco jiného, kapitáne. Nějaký úskok.“

„S tím přece počítáme. Proč bych jinak přikázal střelcům, aby...“

„Zvěd se vrací!“ zvolal jeden z kyrysníků.

Obrátili pohledy k jihu. Jezdec, který před chvílí zmizel v lese, se opět objevil na cestě. Odbočil na louku a svižně klusal k třešni.

„Přijíždějí!“ hlásil veliteli. „Jasně jsem viděl karačiovský bunchuk s medvědími pařáty...“

„Kolik jich je?“

„Něco přes dvacet.“

„Podle dohody. Nezahlédl jsi nic podezřelého? Nějaký pohyb v lese, vyplašené hejno ptáků nad stromy, cokoli, co by prozrazovalo, že je jich nablízku víc?“

„Naslouchal jsem jako rys, díval se jako jestřáb,“ dušoval se zvěd. „Nespatřil jsem nic nekalého.“

Báthory pokýval hlavou. „Dobrá. Uvidíme, jakou váhu má martalovská čest... Pokud něco takového vůbec existuje.“

„Vážně je mladý,“ utrousil Horváth.

„Čekal jsem, že bude ještě mladší,“ zabručel Báthory.

Velitel blížících se jezdců přitáhl oři uzdu a rázně pozvedl předloktí se zařatou pěstí. Martalovci se zastavili v uctivé vzdálenosti od třešně. Hasan Karači sesedl, pokynul muži nesoucímú bunčuk a vykročil přes prostranství k Drienovským. Báthory mu šel na-proti s vlastním praporečným po boku.

Setkali se uprostřed. Bunčuk s medvědími drápy vsazenými do pozlacené hlavice byl otlučený, jako by ho používali v boji místo kopí, ale i přesto se blýskal na slunci. Drak řádu svatého Jiří se jen neklidně vlnil a střídavě se skrýval a zase objevoval v záhybech vlajky.

Soupeři se navzájem měřili pohledy. Báthory hledal v mladíkově výrazu nenávisť a pomstychtivost, avšak z Hasanových očí sálal pouze chlad. Ticho se prohlubovalo. Báthory čekal. Bylo na vyzývateli, aby se představil jako první.

„Myslím, že se navzájem známe,“ promluvil nakonec poturčenec. „Nechejme stranou zdvořilostní fráze.“

„Ani já si na ně nepotrpím,“ přikývl Báthory. „Přejdeme rovnou k praktickým otázkám. Zbraně.“

„Zbraně. Vidím, že nenosíš šavli.“

„Ne. Šermuji rapírem.“

„Má trochu širší a těžší čepel. Dá se s ním i sekat?“

„Dá. Nějaké námitky?“

„Ne. Budu mu čelit tímto šinširem.“ Zachrastil řetěz, na němž u Karačiho boku visela pochva s úzkou dlouhou šavlí. „Nějaké další zbraně?“

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

„Tesák do levé ruky a čakan pro případ, že se zlomí meč.“

„Na mé straně kinžál a balta. Střelné zbraně?“

„Ty jsou pro zbabělce.“

„Souhlasím. Koně?“

„To nechám na tobě.“

„Cestou sem jsem se naseděl v sedle dost. Rád si protáhnu kosti.“

„Já také. Zbroj?“

„Co navrhuješ?“

„Nechám si chrániče předloktí a kroužkový pancíř.“

„Přilba? Štít?“

„Ne.“

„V pořádku. I já si nechám chrániče a bechtereč.“

Báthory zhodnotil pohledem protivníkův pancíř. Do kroužkové suknice byly vpředu vpleteny řady menších kovových plátů.

„Bechtereč tě chrání lépe,“ poznamenal.

„Také je citelně těžší.“

„Pravda, tím se to vyrovná. Bojujeme na smrt, předpokládám.“

„Jak jinak?“

Báthory konečně postřehl v Karačiho výrazu změnu.

„Jak jinak...“ zopakoval zadumaně. „V tom případě je nutná dohoda o těle poraženého. Navrhuji, aby bylo odevzdáno jeho druhům. Včetně oddělených částí. Pro řádný pohřeb dle nebožtíkovy víry.“

„Trvám na tom, že si vítěz může vzít soupeřovu hlavu.“

Báthory přimhouřil oči. „Dychtíš po trofeji?“

„Rozhodně. Hlavu mého otce jsi nechal shnit na hradní bráně. Teď budou vrány klovat do té tvé. Už pro ni mám v Jágru přichystaný kůl.“

Kapitán si ukazovákem a palcem promnul špičku dlouhého světlého kníru.

„Budiž,“ přikývl po chvíli. „Hlava patří vítězi. A co praktičtější odměna?“

„Chceš uzavřít sázku?“

„Uhm.“

„Kolik?“

„Řekněme... padesát zlatých?“

„Rýnských? Benátských?“

„Uherských. Zdá se ti to příliš?“

„Příliš? Zvyšme to na sedmdesát.“

„Tak potom rovnou sto. Ať to stojí za to.“

Karači trhl černým knírem. „Tedy dobrá. Sto dukátů a hlava ať jsou cenou pro vítěze.“

„Dohodnuto.“ Báthory měl na okamžik nutkání podat mu ruku, ale ze soupeřova postoje odhadl, že by toto gesto zůstalo bez odezvy. „Nuže – vše bylo řečeno...“

„Ještě něco.“

Kornel, který se už už chystal ukázat soupeři záda, pozvedl obočí.

„Musím tě varovat, bezvěřče – o nic se nepokoušej.“

„Kam tím míříš, *pohane*?“

„Vím o těch mužích v houští tamhle na úbočí.“

„Nemám tušení, o čem mluvíš.“

„Ale jistěže máš. Předpokládám, že jsou to vybraní drienovští střelci. Dobře si rozmysli, zda je použiješ. Přišel jsem sem s tolika muži, kolik povoluje dohoda, ale zbytek mé ody je blíž, než by ti mohlo být milé.“

„Ale, ale? Odabaši Irhan kryje mladšímu bratříčkovi záda? Když prohraješ, co udělá? Vyrazí tě pomstít, jak káže martalovský zákon? O tom dost pochybuji. Tři roky se neodhodlal pomstít otce. Na tvém místě bych se na něj nespolehal.“

Karači zatnul zuby – poprvé ho něco vyvedlo z míry. „Važ slova, džauře. Irhan Karači tě ještě může překvapit.“

„Jen ať to zkusí. Můj oddíl je připraven na cokoli. A ke tvému podezření, že jsem na svazích ukryl střelce... řekni svým chlapům, ať raději nedělají žádné prudké pohyby.“

„Dost řečí,“ zavrčel Karači. „Nejvyšší čas zkřížit čepele!“

„Také si myslím.“

Protivníci se rázně otočili na patách a následování vlajkonoši spěchali zpátky k družinám.

„Jak to probíhalo?“ vyzvídal Horváth.

„Musel jsem mu lhát do očí.“

„V čem?“

„V tom, že jsme připraveni i na útok celé karačiovské ody.“

„Cože?!“

„Vyhrožoval mi, že zbytek bandy je někde poblíž a může sem kdykoli přijet a rozsekat nás na cáry.“

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

„Panenko Maria a všichni svatí! Pošlu rychlého jezdce pro posily...“

„Ne. Neuděláme nic, co by je znervóznilo. Stačí, když zůstanete ve střehu. Mějte oči na stopkách. A nenechte se příliš unést soubojem – nenápadně hlídejte okolí.“

„Už je to tady, kapitáne,“ upozornil jeden z husarů.

Báthory se ohlédl. Karači se nezdržoval s přípravami. Opět kráčel loukou směrem k třešni. V ruce svíral šavli, za opaskem měl zastrčenu tureckou válečnou sekeru, v pochvě u boku se mu houpal kinžál.

„Ten je nedočkavý jako panna před svatební nocí,“ utrousil Horváth.

Báthory nic neřekl, jen si sňal klobouk, dozadu za opasek zastrčil čakan se špičatou hlavicí – vynikající při prorážení kyrysů a přilbic –, natáhl si kožené rukavice a tasil rapír. Oboustranně broušená čepel se zableskla na slunci jako prut ryzího zlata.

Pak vykročil vstříc soupeři.

Přestože měl Báthory pověst výjimečného bojovníka, skutečný šerm nikdy pořádně netrénovat. Na studiích v Praze to zkoušel, ale rychle zjistil, že ve škole cechu fedrfechtýřů se nenaučí nic, co by už předtím nepochytil od svého otce v nesčetných cvičných soubojích. A pokud ano, byly to jen neužitečné finty, které v uherském pohraničí neměl proti komu použít. Když člověk čelí husarské šavli, hajduckému fokoši nebo širokému tureckému kiliči, většinou jsou mu všechny ty parere, cavere, stringere a bůhvíco ještě k ničemu.

Jistě, kdyby se kapitán postavil absolventu italské nebo německé šermířské školy, pravděpodobně by neobstál. Jenže v těchto končinách se bojovalo hrubě. Více rozhodovala síla a rychlost než skutečná zručnost. Báthorymu jeho schopnosti bohatě stačily i proti „civilizovanější“ bojujícím Švédům při obléhání Prahy. Zde, v kraji lupičů, hajduků, balkánských poturčenců a zabedněných šlechticů, kteří i s moderními zbraněmi zacházeli se stejnou dřevorubeckou grácií, s jakou se jejich předkové mlátili turnajovými obouručáky, se jeden snadno stal slovutným

mistrem meče. Hlavně když mu v krvi kolovala krev rytířů, kteří bojovali s pohany už po boku udatného Vlada Draculy nebo u Moháče.

To samozřejmě neznamenal, že by Báthory protivníka podceňoval. Už z postoje, který Karači zaujal, mu bylo jasné, že nečelí žádnému zelenáči.

Kornel pravačkou pozvedl meč, v levačce sevřel tesák – zacházení s ním bylo jednou z mála užitečných věcí, které ho naučili čeští šermířští mistři – a mírně se přikrčil. Jeho tělo jako by se změnilo v pružinu.

Martalovci a Drienovští se kvůli lepšímu výhledu rozestoupili do stran a vytvořili tak dva půlkruhy, vyznačující kolbiště. Uprostřed kruhu Báthory a Karači pomalu obcházeli kolem sebe, bodavými pohledy navzájem odhadovali své úmysly, studovali pohyby a nohama zkoumali terén. Zimy byly v posledních letech nezvykle dlouhé, takže časná červnová tráva byla ještě nízká.

Až na občasné zabzučení včely, frknutí koně nebo zašumění vánku v koruně třešně panovalo naprosté ticho.

„Tvůj otec,“ promluvil nečekaně Báthory, „zemřel v boji. Byla to čestná smrt. Když jsem ho probodl, dívali jsme se jeden druhému do očí.“

„Proč mi to říkáš?“ ucedil Karači. „Chceš ulevit svědomí, nebo přidusit mou nenávist a touhu po pomstě?“

„Svědomí mě hryže kvůli leccemu. V téhle věci je ale čisté.“

„Nech si ty řeči a raději bojuj.“

„Jak myslíš,“ odvětil Báthory a vyrazil.

Byl to pozoruhodně rychlý výpad, avšak martalovec se zaskočit nenechal. Sekající meč zachytil šinširem – s rukojetí ve výšce a hrotem obráceným k zemi – a pod čepelemi, na okamžik spojenými v jiskřivém ocelovém tření, prudce bodl kinžálem. Báthory odrazil dýku tesákem, ukročil, dvakrát zopakoval výpad šikmým sekem a pak náhle změnil způsob útoku a s levou nohou nataženou dozadu a pravým kolenem ohnutým bodl. Karači odrazil rapír na poslední chvíli, nazdařbůh švihl kinžálem a vrávoravě uskočil. Také Báthory ustoupil, mírně se uvolnil a zaujal základní postoj. Za jeho zády doznívaly vzrušené hlasy Drienovských.

Znovu kolem sebe kroužili, ostražitější než předtím, dech zrych-

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

lený. Báthory vyčkával. Předpokládal, že se soupeř bude chtít předvést, že nemá v úmyslu jen odvracet výpady.

Nemýlil se. Karači s heknutím poskočil a zaútočil. Báthory se obratně kryl a couvl, avšak jeho protivník pokračoval v tlaku přískoky, doplněnými o další výpady. Kornel promyšleně ustupoval, odrážejí střídavě šinšir a kinžál. Nechal protivníka podlehnout určité monotónnosti rytmu... a potom náhle ukročil, čímž přinutil Karačiho otočit se tváří ke slunci. V okamžiku, kdy martalovec přimhouřil oči, Báthory tvrdě přešel do protiútku.

Karači mohl děkovat bechterci. Obyčejným kroužkovým pancířem by hrot rapíru jistě pronikl, ale tentokrát zaskřípal na jednom z ocelových plátků vsazených do pletiva. Poturčenec vytřeštil oči, ale neztratil duchapřítomnost, využil situace a švihl šavlí. Příliš blízko stojící Báthory ji sice zachytil, jenže zakřivená čepel sklouzla po ostří až ke koši meče.

Oba pocítili na zpocených tvářích soupeřův dech. Martalovci i Drienovští svorně zahučeli.

Báthory prudce zatlačil na meč, odstrčil protivníka a zespodu zaútočil levačkou.

Hrot tesáku však už probodl jen vzduch.

Karači se totiž odstrčením nenechal vyvést z rovnováhy, právě naopak – využil jeho energii k bleskové otočce podél Kornelova pravého boku, kterou se dostal za jeho záda. Dokončuje piruetu, sekl nejdříve kinžálem – ostří zařinčelo na pancíři kryjícím Báthoryho rameno – a vzápětí i šavlí.

„Je tvůj, odabaši!“ zakřičel někde vzadu jeden z martalovců. „Setni mu kebuli!“

Odabaši?

Vodorovně dopadající čepel šinširu mířila na Báthoryho šiji.

Odsekla však jen konec Kornelova plavého copu. Kapitán se pohotově vrhl k zemi. Šavle mu zasvištěla necelou píd' nad temenem.

„K čertu s tebou!“ štěkl Karači.

Báthory udělal kotoul v trávě – měl štěstí, že se při tom nezranil o čakan zastrčený za opaskem – a bleskově se zvedl na kolena. Právě včas, aby odrazil další výpad.

Odabaši?!

Šinšir zařinčel na vodorovně nastavené čepeli rapíru. Jednou, podruhé, znovu. Karači se očividně rozhodl, že už nedovolí

soupeři vstát. Bušil do něj jako posedlý. Báthory si uvědomil, že nemá mnoho možností, jak se z toho dostat. A žádné východisko z onoho mizerného výběru nebylo čestné.

Jenomže tady v pohraničí neměly souboje žádná pravidla.

Vykryl další drtivý úder, a zatímco se protivník znovu rozháněl, prudce se narovnal a bodl tesákem. Zespodu, pod okraj Karačiho bechterce, do vnitřní strany stehna. A otočil zakřivenou čepelí v ráně.

Martalovec vykřikl a ještě jednou švihl šavlí. Báthory ji snadno odrazil a vytrhl tesák z rány. Vytryskl mohutný proud krve.

Z tepny.

Karači vrávoravě ustoupil. Vyvalenýma očima sledoval rudý gejzír, skrápějící svěže zelenou travu.

„Čubčí synu...“ vyrazil ze sebe. „Podlý, zákeřný džaure... proklínám tě!“

Už začínal lapat po dechu. Pochopil, že nemá mnoho času, sebral zbytky sil, zahodil kinžál, sevřel rukojeť šinširu obouruč a se širokým rozmachem sekl.

Jenže Báthory už stál na nohou. Šavli odrazil tak důrazně, že ji vyrazil soupeři z dlaní. Zatočila se ve vzduchu a dopadla pod nohy vyděšeně zírajících martalovců.

Karači klesl na kolena. Kdyby se nezachytil rychle nataženou rukou, upadl by na obličej.

„Prašivý bezvěřče...“ sípal. S krví z něj rychle unikala síla i život. „Boj se pomsty Karačiovců... Můj bratr... si tě najde...“

„Myslíš Hasana? Musí sníst ještě hodně pilafu, aby nabral odvalu se mi postavit. Dnes ji v sobě očividně nevykřesal.“

Martalovec vzhlédl. Oči už se mu kalily, ale přesto se v nich zrcadlilo překvapení.

„Tušil jsem to od chvíle, kdy jsem tě zahlédl,“ řekl Báthory. „Ale až když tě oslovili hodností, ujistil jsem se, kdo doopravdy jsi.“

Kapitán se rozehnal mečem.

„Už brzy se setkáš s otcem, Irhane. Pozdravovat ho ode mne nemusíš. Na dně pekla budeš mít jiné starosti.“

Čepel zasvištěla. Hlava Irhana Karačiho dopadla do trávy. Krev vytryskla z hrdla v impozantní jiskřivé fontáně, jako když se sypou drahé kameny.

Báthory švihnutím meče setřásl z ostří jedinou rubínovou krů-

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

pěj. Vzhlédl. Martalovci stáli bez pohybu, jako by právě pohlédli do očí bájně Medúzy. Nikdo ani nehlesl.

„Hlava poraženého a sto dukátů,“ připomněl jim Báthory. „Tak zněla dohoda. Chci jen zlato. Hlavu si nechejte. Pohrběte velitele, jak káže mohamedánský obyčej.“

Martalovci se konečně vzpamatovali a začali si vyměňovat pohledy. Rozezněly se tiché, vrčivé hlasy. Báthory jim ani nemusel rozumět. Po každém souboji, který v životě svedl, se našli tací, co chtěli zabitého bojovníka okamžitě pomstít. Ti rozumnější jim útok na protivníkův doprovod vymlouvali. Někdy skutečně došlo k boji, jindy si družiny rivalů vyměnily jen pár nenávistných pohledů a v klidu se rozešly. Byl zvědavý, kterou z možností zvolí martalovci.

Hádka byla ostrá, avšak nakonec zvítězil hlas rozumu. Z houfu se oddělilo pět mužů a zamířilo k velitelově mrtvole. Báthory sklonil meč a pozpátku, nespouštěje poturčence z očí, ustoupil. Jeden z martalovců mu hodil k nohám cinkající měsec. Pak čtyři z nich zvedli tělo, pátý hlavu, a všichni se rychle vrátili ke svým druhům.

Drienovští čekali, ruce na pažbách pistolí a rukojetích šavlí. Martalovci bez otálení nasedli na koně a vyrazili k jihu. Báthory vydržel, dokud nezmizeli v lesních stínech. Pak se otočil a spěchal zpátky k třešni.

Napjatá jednotka si vydechla a s následujícím nádechem propukla v jásot. Muži se shlukli kolem kapitána jako vosy na med a uznale ho poplácávali po ramenou.

„Pěkně jste mu pustil žilou, kapitáne!“ chechtal se Horváth. Přílbici měl zastrčenu pod paží a mozolnatou dlaní si otíral pleš. Byl zpocený, jako by s Karačim bojoval sám.

„Nic pěkného na tom nebylo,“ zabručel Báthory nespokojeně. „Ani rytířského. Vlastně měl pravdu, když mě obvinil z podlosti.“

„Ale jděte! V souboji s podělaným martalovcem neexistuje nic nečestného. Každý způsob, kterým ta pohanská sebranka sejde ze světa, je pro křesťanského bojovníka dobrý. Teď už si dáte to víno, kapitáne?“

„Později. Hlavně odtud zmizme. Čím dříve, tím lépe. Než se na nás sesype celá oda. Na koně!“

Báthory se ani nemusel obtěžovat s nasedáním. Ruce mužů ho do sedla doslova vynesly.

Jednotka pobídlá koně k severu.

Nedojeli však ani k lesu, když se na cestě objevil jezdec. Očividně měl naspěch. Na rozcestí odbočil na louku a klusal vstříc ozbrojencům. Brigantina a prostá přilbice prozrazovaly příslušnost k vojenskému stavu.

„Filecký erb,“ přimhouřil Kornel oči.

„Posel,“ hádal Horváth. „Že by nové rozkazy z kapitanátu?“

„To by na nás počkal na hradě.“

Jezdec trhl uzdou a svižně seskočil z koně.

„Kapitán Báthory?“

„To jsem já.“

Muž rozepjal koženou brašnu u boku, vytáhl z ní úhledně složený, zapečetěný dopis a s uctivě skloněnou hlavou ho podal Báthorymu. Kornel dopis obrátil v prstech a pohlédl na pečeť. Údiv v jeho obličejí přinutil Horvátha, aby se zvědavě naklonil blíž. V rudém vosku byly vytlačeny tři dračí zuby.

Báthory dopis rozpečetil.

Muži se na něj beze slova dívali. Jak přejížděl zrakem po úhledných rádcích, vytrácela se mu z tváří krev. Když dospěl k podpisu dole, jeho oči úplně ztratily lesk a propadly se hluboko do lebky.

„Špatné zprávy?“ zeptal se Horváth nesměle. „Stalo se něco u vás doma?“

Ruka s dopisem klesla na sedlovou hrušku. Kornel se zhluboka nadechl a zadíval se přes koruny stromů kamsi k severu.

„Poručíku...“ Pokoušel se mluvit pevným hlasem, avšak chvění deroucí se od srdce nebylo možné přeslechnout. „Myslím, že budete muset na nějakou dobu převzít velení nad drienovskou posádkou.“

„Při Šajtánovi a všech pekelných džinech, ghúlech a ifrítech!“ zaklel Hasan Karači, jakmile otevřel oči. Zrak měl zamlžený, ale když se trochu soustředil, zjistil, že leží ve svém stanu na louce u Tichého potoka. V hlavě mu hučelo, žaludek se mu dral do krku a na jazyku měl poušť. Byl ještě omámený, ale přesto se pokusil vstát. Nešlo to. Ani se nepohnul. Kotníky a zápěstí měl pevně svázané.

„Co to má znamenat?“ vyštěkl. „Slyšíte? Kde jste kdo!“

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

Vchod do stanu se rozhrnul a dovnitř dopadl proud slunečního světla. Hasan s další hrubou kletbou odvrátil tvář. Světlo zaclonila vysoká postava.

„Vydrž, onbaši. Hned ti donesu čerstvou vodu.“

„Nechci žádnou zasranou vodu, Ismaile! Okamžitě mě rozvaž!“

„Odpusť, ale nemůžu. Odabaši to zakázal. Prý dokud se nevrátí, nesmíme tě pustit.“

„Nevrátí? Odkud?!“

„Odjel se dvěma tucty mužů na sever. Na louku pod zříceným hradem.“

Hasan nejdříve ztuhl a pak divoce zalomcoval pouty.

„Okamžitě pojd' sem a zbav mě provazů!“ zařval.

„Mrzí mě to, onbaši, ale nemůžu...“

„Mrzet tě to teprve začne, jestli mě okamžitě neposlechněš!“

Jenže postava z vchodu zmizela, látka sklouzla dolů a ve stanu opět zavládlo přití.

„Bastarde!“ řval Hasan za vzdalujícími se kroky. „Prase špinavé! Hej, slyšíte mě? Kdo mě hned rozváže, dostane na místě deset zlatých!“

Venku u táboráku zněly bručivé hlasy, někdo se dokonce tlumenně chechtal, ale ke stanu se nikdo nehrnul.

„Zbičuju vás jako špinavé otroky!“ vykřikoval Hasan bezmocně. „Vymiškuju vás tupým nožem! Udělám z vás tlupu kvičících eunuchů!“

Nadarmo plýtl dechem. Ztichl a zlostně funěl. Po chvíli kdosi opět vpustil dovnitř slunce.

„Tvá voda, onbaši. Irhan říkal, že až se probereš, budeš mít žízeň jako velbloud. Něco ti nasypal do kávy. Usnul jsi jako zabítý.“

Hasan chvíli skřípal zuby, ale pak dovolil pobočníkovi, aby mu nadzvedl hlavu a přiložil ke rtům čutoru. Skutečně měl ukrutnou žízeň.

„Jak dlouho jsem chrněl?“ zeptal se.

„Už je čas polední modlitby.“

„Do prdele!“

Náhle se nízko položené hlasy v táboře zprudka zvedly. Vzápětí zaduněla kopyta. Ismail se ohlédl přes rameno.

„Že by už byli zpátky?“

„Jdi se podívat, hlupáku!“

Juraj Červenák

Pobočník vstal, rozhrnul plátno a vyhlédl ven.

„Och...“

„Co je?“ prskl Hasan. Slyšel, jak se hlasy mužů lámou. Koně se zastavovali, jezdci s cinkáním postrojů a řinčením zbrojí sesedali. Místo vítězoslavného volání se odevšad ozývaly tiché modlitby.

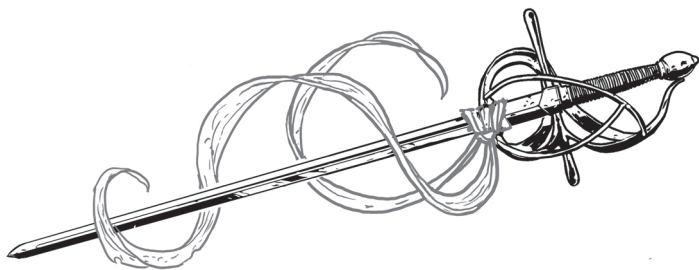
„Co se děje?!“ vykřikl mladý onbaši.

Ismail se k němu vrátil, beze slova vytáhl bičak a pustil se do přerézávání provazů.

„Co je? Uhnul ti jazyk?“ vrčel na něj Hasan. Zrak už se mu pročistil, takže postřehl, jak pobočník zbledl. Hrdlo mu sevřela strašlivá předtucha. Setřásl rozříznuté provazy, promnul si strnulé údy, ztuhle se postavil a vrávoravým krokem vyšel ze stanu.

Slunce ho oslepilo. Zaclonil si oči dlaní, zamrkal a našel mezi rozmazanými siluetami právě se navrátilší jezdce. Když se na ně podíval lépe, ztuhl.

Vzápětí se od čedičové skály nad táborem odrazilo jeho drásavé vytí.

HLAVA DRUHÁ,

v níž Báthory koná pokání, avšak dramatické okolnosti mu nedovolí odčinit hříchy dostatečnou měrou.

Do Schemnitzbany – nebo *Štiavnice*, jak proslulé hornické město nazývali slovensky hovořící starousedlíci – dorazil Báthory už ve čtvrtek v podvečer.

Přímo ve městě se neměl v úmyslu zdržet, když však svižným klusem vyjel od Krupinské brány do srdce města vysoko ve svahu, u kostela přece jen na okamžik zastavil koně. Zpoza farní zdi zaznívaly hlasy. Jeden z nich bezpečně poznal, přestože ho neslyšel už léta. Chvilí rozvažoval, zda nesesednout a nevstoupit do zahrady, ale pak si jen povzdechl a odvrátil pohled. Ukázal záda Novému zámku – impozantní hlásce, jež zachytávala varovné signály ze stanovišť na okolních kopcích, hlavně ze Sitna – a vzápětí už mířil k Belianské bráně, kterou město opustil.

Stoupal do severních kopců. Za hřeben vlevo zapadalo žhavé slunce, údolím vpravo se rozléhal hlas kostelního zvonu z Dilnu – *Belé*. Byl čas večerní mše. Báthory neodolal, opět na chvíli zastavil, sňal klobouk a pokochal se nádherným výhledem. Za mlada touto trasou cestoval téměř každý den, ale panorama údolí s bílou kostelní věží uprostřed a modravými vrchy v pozadí ho nikdy neomrzelo.

Znovu zlehka pobídl koně ostruhami a ponořil se i s hrbolatou cestou do hustého lesa.

Pozemky a lesy v okolí Štiavnice vlastnili zámožní měšťané a *waldbürgeři* – těžařští magnáti. Už dávno se zmocnili také gruntů zadlužených šlechticů, takže v horách sevřených obloukem Hronu přežívala jen hrstka tvrdohlavých zemanů. Patřili k nim i Báthoryové z kurie na Širokém vrchu.

Nebyla tu bůhvíjak úrodná půda. Rod vlastnil jen pár vysoko položených políček a pastvin a největší hodnotu měl lán lesa, bohatého na zvěř. Poddaných žilo na statku a v okolních salaších a samotách jen málo. Kornel se otci vždy divil, proč za nic na světě nechce prodat chřadnoucí kopanice a za utržené peníze koupit možná malý, ale pohodlný dům dole ve městě. Nabídek dostával přehršle. Odmítal je však rázně a nejednou i velmi hrubě, ba dokonce se kvůli tomu dostal do vážných sporů s *waldbürgery* a byl předvolán před městskou radu. Přesto neustoupil. Nevzdal se lesů, jimiž se toulal skoro celý život a znal v nich každý strom.

Cesta byla čím dál strmější a hrbolatější. Slunce se nadobro ukrylo za kopce a lesy se příkrádal soumrak. Kornel zpomalil, aby si kůň na výmolech nepochroumal nohy. Vpravo od něj stromy ustupovaly od cesty, aby uvolnily prostor rozsáhlému borůvčí. Usmál se. Kolikrát se odtud vracel s fialovými prsty a jazykem?

Ze vzpomínek ho vytrhly hlasy. Houstnoucím šerem před ním problesklo světlo.

„Mladý pane!“ volal někdo. „Ozvěte se! Mladý panééééé!“

Kornel přitáhl uzdu a sevřel pažbu pistole, palec na kohoutku.

Zpoza stromů v ohybu cesty vyšli tři muži. Nejstarší měl na sobě dlouhou, pod krkem zapnutou kabanici a beranici s perem zastrčeným do spony nad čelem; na zádech nesl starou mušketu. Jeho společníci měli jen kamizoly a širáky a ozbrojení byli obyčejnými valaškami.

„Dobrý večer,“ řekl Báthory.

Vyděšeně zaláťeřili a zastavili tak zprudka, až zpod škorní a opánek vyprskly kamínky.

„Kristova krev, co jsi zač?!“ zvolal nejstarší a sklonil proti ponuré postavě dlouhou hlaveň pušky. „Čert, nebo křesťanská duše?!“

„Ani čert, ani poturčenec,“ odvětil Báthory. „Opatrně s tím kvěrem, Šlacho. Je to staré harampádí. Mrzelo by tě, kdyby náhodou vystřelilo.“

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

Muž v čepici škubl šedivými, skoro bílými kníry, natáhl krk a přimhouřil oči.

„Co to... Paľo, posviť mi líp!“

Světlo rozhoupané lucerny poskakovalo po kmenech a keřích, jen jezdcé jako by se bálo dotknout. Vraník nervózně frkal a křesal podkovami o kamenitou cestu.

„Copak mě nepoznáváš?“ ušklíbl se Báthory a sňal si klobouk.

Muž s puškou ztuhl.

„Ale vždyť... to je milostpán Kornel!“ Mušketa okamžitě obrátila ústí k tmavnoucí obloze, pažba klesla na chodidlo v holínce.

„Takže jste ráčil přijet. Stihl jste to. Můj dopis vás našel...“

„Očividně,“ přisvědčil Kornel. „Ale to probereme doma. Kam jste vyrazili takhle v noci?“

Šlacha přešlápl z nohy na nohu. „No, my... hledáme mladého pana Michala. Ztratil se. Nikde není...“

Báthory se zachmuřil. „Kdy a kde jste ho viděli naposledy?“

„Ještě v poledne byl doma. Pak ho zahlédly ženy, které okopávaly pole u lesa, jak si vykračuje po stezce do bučiny...“

„A jindy to nedělává? Vsadím se, že zdědil dědovu toulavou povahu – v lese je mu lépe než za pecí...“

„Svatá pravda, milostpane! Kluk doma neposedí; někdy zmizí na celý den. Ale před západem slunce se vždycky vrátí. Tolik disciplíny ještě má. Jenže dnes... Pomalu se stmívá, a kluk nikde. Jako kdybych mu tisíckrát nedomlouval, jak jsou lesy po soumraku nebezpečné! Číhají v nich světlonoši, pomstychtiví permoníci, ohniví salamandři a jiné přízraky. Kolem Červené studny se po nocích na černém koni prohání duch Barbory Rösslové. V patách se jí řítí pekelní psi, kteří ji kdysi pod zem zavelkli. Tady Jano a Paľo se nedávno zapomněli v hospodě v Teplé, a když se před půlnocí vraceli domů, slyšeli Satanovu smečku výt a štekat nad polomem...“

Šlachovi společníci se jako na povel současně pokřižovali.

„Nemluvě o tom, že se po okolí toulají hajduci a poturčenci,“ pokračoval Šlacha v lamentování. „Kdyby takového šohaje prodali do otroctví, k janičářům, pořádně by si namastili kapsy. Navíc jsem od formanů s pivem slyšel, že se v hvozdu pod Skalkou usadili cikáni. Od nich se taky dá čekat leccos, ale zřídka kdy něco dobrého. Jenže vysvětlovat to mladému pánovi je jako zkoušet

dřevěnými vidlemi probodnout husarský kyrys... Račte odpustit, urozený pane. K ničemu je šafář, který dopustí něco takového...”

„To posoudíme později. Je možné, že kluk utekl z domu?“

„Proč by to dělal? Na Širokém vrchu se mu nikdy neděla křivda...”

„Nu, právě proto. Možná mu zármutek zakalil rozum. Co si vzal s sebou? Náhradní oblečení, jídlo, zásoby na delší cestu?“

„Právě že ne. Zmizela jen pánova kuše, která visela nad krbem. Mladý pán měl vlastní, menší, ale teď si vzal dědovu, kterou sotva natáhne...”

Báthorymu ožily oči. Sklonil se v sedle a natáhl ruku k pacholkovi. „Dej mi tu lucernu. Já kluka najdu.“

„Ale...” nadechl se Šlacha.

„Vím přesně, kam se zašil. Vraťte se na statek. Po cestě trefíte i bez světla.“

Šlacha jen škulb šedivým knírem, ale dál už nic nenamítal. Báthory obrátil koně a vyrazil zpátky cestou, kterou přijel. Šafář a čeledíni za ním hleděli, dokud světlo lucerny nesklouzlo z cesty na úzkou pěšinu a nepohltila ho tma.

„Ech...” vydechl jeden z pacholků a znovu se pokřižoval. „I vy teď přemítáte, jestli to byl chlap z masa a kostí, nebo jsme potkali přízrak?“

Šlacha se na něj nevrle zamračil; o to nevrleji, že jeho napadlo totéž.

Na místě, kde pastýřskou stezku protínala bystřina, bylo úzké koryto přehrazeno ledabyly navršenými kameny. Voda se rozlila do šířky a vytvořila malé jezírko. Rozbahněné břehy byly věčně poseity hlubokými stopami kopyt. Během dne tu pastýři cestou na pastvu a zpátky napájeli dobytek. Za tmy, hlavně večer a brzy ráno, sem chodila za vodou vysoká.

Už během sestupu po úbočí k hrázi vraník neklidně pofrkával. U potoka Báthory zjistil proč – větril krev. V bahně na druhém břehu ležel jelen. Pořádný kus, paroží košaté, přinejmenším dvánáctérák.

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

Báthory pozvedl lucernu a rozhlédl se. Nezachytil žádný pohyb a kromě zurčení vody ani neobvyklý zvuk. Ostruhy se dotkly koňských slabin. Oř se neochotně přebrodlil k mrtvému zvířeti. Báthory seskočil do bláta.

Jelena skolila střela z kuše. Kromě ní okusil také ostří nože – někdo zkušeně pustil krev z hlavní tepny a nařízl kůži od krku až ke slabinám. Vnitřnosti už však vyvrhnout nestačil. Vyrušil ho blížící se jezdec.

Báthory vzhlédl. Stezka za potokem prudce stoupala do svahu a už po pár krocích se ztrácela v husté doubravě.

„Neboj se,“ řekl Báthory.

„Nebojím,“ ozvalo se z houští ve stráni. „Mám kuši.“

Kornel se musel nadechnout, aby si zachoval pevný hlas. Od srdce se mu dralo sílící chvění. „Jak vidím, umíš s ní zacházet.“

„To tedy umím. Jeden podezřelý pohyb, pane, a skončíte jako ten jelen.“

„To bych nerad.“ Báthory pátral pohledem po chlapcově stínu v houštinách, záblesku očí ve tmě nebo alespoň zachvění lístku či větvičky, ale marně. „Před chvílí jsem potkal Šlachu. Vydal se tě hledat. Má strach, že tě unesli martalovci nebo cikáni...“

„Kdo jste, pane? Představte se!“

Kornelovi se sevřelo hrdlo. Tuto situaci si často představoval. Pečlivě si připravoval, co řekne – jako herec, zkoušející těžkou roli. Jenže když se náhle zvedla opona, nacvičená slova mu vyvanula z mysli. Odkašlal si.

„Jsem Kornel Báthory. Kapitán císařského vojska. Toho času velitel hradu Drienov.“

Rozhostilo se ticho. Jen voda šplouchala mezi kameny.

„Posviťte si do obličej,“ přikázal hlas ve tmě.

„Cože?“

„Udělejte to. Mírím na vás.“ Houští zašustilo. Báthory zachytil záblesk na hrotu ocelové střely. Představil si, jak musí být chlapec vystrašený a jak se mu chvěje prst na spoušti, a raději rychle sundal klobouk a pozvedl lucernu k obličej.

„A teď co? Když jsme se viděli naposledy, byl jsi ještě malý. A nevím o žádném portrétu...“

„Možná rozeznám rodovou podobu.“ Další odmlka. „Jenže tady žádná není. Vůbec nemáte báthoryovské rysy. Nepodobáte se ani

mému dědovi, ani strýčku Peterovi. Budete mě muset přesvědčit jinak.“

Kornel neztratil trpělivost. Naopak, souhlasně pokýval hlavou. „Chytrý chlapec. Jen mamlas by se vydal do rukou cizího člověka.“

„Přesně tak. Nuže? Jak dokážete, že jste ten, jehož jménem se oháníte?“

„Co myslíš, jak jsem tě našel? Když mi šafář řekl, že se vypařila otcova kuše, namířil jsem si to rovnou sem. Otec mě tady učil střilet, zrovna když jsem byl ve tvém věku. On sám zde nikdy nelovil – říkával, že ho nebaví číhat tam, kde se mu zvěř sama přijde producírovat pod nosem. Ale pro zaučení nezkušeného střelce je to dokonalé místo. Napadlo mě, že tě tady najdu.“

Chvíli se nic nedělo. Potom z houští nad potokem vyšel chlapec s dlouhými plavými vlasy a těžkou starobylostí v rukou. Byl překvapivě vysoký, ale zároveň hubený, doslova vyzáblý, jako vesničan přežívající na mizerné stravě.

„*Producírovat pod nosem*,“ zopakoval. „To jsou přesně dědova slova.“

„Co to byl za nápad vyrazit na lov takhle v noci?“ zeptal se Báthory, pošilhávaje po zbrani – sice skloněné, ale pořád natočené jeho směrem.

„Neměl jsem v plánu lovit potmě,“ pokrčil chlapec rameny. „Jenomže zvěř se dříve neukázala. A já jsem dnes *musel* něco ulovit. Stůj, co stůj.“

„A proč?“

„Napadlo mě,“ hlas mu trochu přeskočil, „že na dědově karu by neměla chybět zvěřina.“

Báthorymu chvíli trvalo, než našel slova. „Svatá pravda. Otec by měl určitě radost. A ty jsi na jeho počest skolil královský kus. Jen nechápu, jak jsi ho chtěl odtáhnout domů. Proč sis nevzal koně?“

„Kůň je hlučný. I vás jsem uslyšel na půl míle. Jelena bych rozporcoval a vzal tolik, kolik bych unesl.“

„A zbytek liškám a vlkům?“

Chlapec opět pokrčil rameny. Pak konečně vytáhl ze žlábků kuše střelu, naprázdno spustil tětivu a sestoupil po srázu k potoku. Báthory mu hleděl do očí, aniž by musel sklonit hlavu – inu, chlapec už dosáhl věku, kdy rostl jako z vody. Kornel horečně přemýšlel,

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

zda ho obejmout nebo mu alespoň podat pravici, jenže mladík držel v obou rukou zbraň a očividně neměl ani pomyšlení na vřelé uvítání. Báthory v rozpacích sklonil pohled k úlovku.

„Vyvrhneme ho doma,“ rozhodl. „Musíme se vrátit. Dřív, než nás tady opravdu vyčenichají vlci. A dřív, než starému Šlachovi strachem zešediví i beranice.“

Chlapec se letmo pousmál.

Domů kráčeli bok po boku. Koně s jelenem přehozeným přes sedlo vedl Báthory za sebou.

Cestou mezi nimi nepadlo jediné slovo.

Báthoryové pocházeli ze Sedmihradska. Dodnes tam měli rozsáhlé majetky – přinejmenším hlavní rodová větev, z níž pocházela transylvánská knížata a uherští palatýni, dokonce i jeden král. Jenže kmen měl i menší výhonky, jež se ve stínu košaté koruny téměř ztrácely. Báthoryové z Banských vrchů patřili k těmto zapomenutým větvíčkám.

Svůj původ odvozovali od Gregora Báthoryho, hrdiny od Moháče, který po návratu z nešťastného bojiště našel svůj dvorec v Karpatech obrácený v popel. Jeho rodina skončila kdesi v tureckém otroctví – už o ní nikdy neslyšel. Hnán touhou po pomstě se Gregor stal potulným lovcem Turků a poturčenců. Po mnoha letech bojů jej osud zavál do horních Uher, kde se zjizvený rytíř na stará kolena znovu oženil. Dcera bohatého štiavnického měšťana přinesla do manželství věno v podobě statku na Širokém vrchu. A dala Gregorovi syna, Kornelova praděda. Rod přetrval.

Proslulého předka připomínal Báthoryovým jeho meč. Obrovitý obouruční meč, jenž byl nemoderním harampádím už v Gregorových dobách. Rytíř jej získal přímo na moháčském bojišti, kde mu ho svěřil umírající arcibiskup Tomory, velitel uherského vojska a zapřísáhlý turkobijce. Ostatně, i samotný meč se tak jmenoval.

Turkobijce.

Tradovalo se, že Gregor na cestě pomsty sřal sto mohamedánských hlav. Zřejmě šlo o pořádně nadsazené číslo, jenže když se teď Kornel díval na masivní zbraň, visící na zdi v hlavní palotě,

docela tomu věřil. Z meče sálala hrozba a zároveň jistá vznešenost. Jako by pocházel z pohádek, kde jím hrdinové jedním švihem stínali dračí hlavy. Po zubaté, ale dobře ošetřené, vycíděné a nabroušené čepeli poletovaly plamenné jazyky – odraz ohně praskajícího v krbu naproti. Meč díky tomu vypadal jako rozžhavený. Jako by se po letech nečinnosti dožadoval zakalení v krvavé lázni.

„Děda mi o něm často vyprávěl.“

Báthory odtrhl pohled od meče a tázavě se zadíval na Michala.

Seděli za mohutným hodovním stolem, sami dva, v mihotavém světle krbu a mnohoramenného svícnu. Jeden měl před sebou korbel s medovým mlékem, druhý džbán piva ze starodávného pivovaru v nedalekých Wyhních. V jídle se jen nimrali – Kornel proto, že ho dostatečně nasytily předchozí dva chody, a chlapec s očividnou nechutí už od chvíle, kdy sloužící začali servírovat.

„O kom?“ neporozuměl Kornel.

„Ne o kom – o čem. O meči.“

„Ach tak.“

„Hlavně jak se s ním Gregor Báthory prosekal z těch jatek u Moháče. Anebo jak ho praděda Imrich naposledy vzal do boje a u Sečan zahnal na útěk celý bölük janičářů. Jen tím, že strašně křičel a točil Turkobijcem nad hlavou.“

„Jo,“ přitakal Kornel, tak trochu zahanbený tím, že to byl chlapec, kdo se osmělil prolomit mlčení jako první. „Ty příběhy dobře znám. Otec nám je v dětství často vyprávěl. Mně a Peterovi.“

„Škoda, že už se dnes s takovými meči nebojuje.“

„Proč? Byly hrozně těžké. Copak jsi Turkobijce nikdy nedržel v rukou?“

Michal uhnul pohledem a zase vidličkou zašťoural v talíři. Silně kořeněná jehněčí plíčka mu očividně vůbec nevoněla. „Děda to zakázal. Prý je to rodová relikvie, ne hračka pro děti...“

„To říkal i mně s Peterem. Ale pokaždé, když nás nechal doma samotné, sundali jsme ho a soupeřili, kdo z nás ho udrží v rukou déle. Vsadím se o dukát, že i ty jsi to zkoušel.“

Chlapci škublo koutky úst. „Jo, zkoušel. Pak jsem ho stěží dostal zpátky na zeď.“

„Vidíš? Kdo chtěl s takovým mečem bojovat, musel být kus chlapa.“

„No právě. Rapír nebo šavli uzvedne i děcko.“ Michal zalétl po-

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

hledem ke Kornelově meči, opřenému o křeslo před krbem. Tepaný koš a hlavice se blýskaly odrazem plamenů.

„To ještě neznamená,“ oponoval Báthory, „že muž s rapírem neporazí chlapa, který mává starým rytířským mečem. Právě naopak.“

„Hm. Vy o tom něco musíte vědět. Slyšel jsem o vašich duelech s tureckými šermíři.“

„Ano?“ Kornel dojedl telecí na slanině a cibuli, odsunul talíř a sáhl po džbánu s pivem. „Co přesně?“

„Vlastně všechno. Děda si o vás sháněl veškeré podrobnosti. Jednou potkal ve Štiavnici kaprála pukanských husarů, který s vámi sloužil a několik soubojů viděl na vlastní oči. Děda ho vyslýchal jako inkvizitor, div že ho nenatáhl na lavici. Náramně ho to zajímalo. Určitě by ocenil zprávy z první ruky.“

Kornel se zamračil do džbánu, zaváhal a pak se zhluboka napil. Chlapec k němu zvedl pohled.

„Proč jste mu nikdy neodepsal? Pokaždé, když přijel posel s poštou, děda se hned ptal, jestli nemá v brašně dopis od vás. Jenže vy jste mu žádný neposlal. Ani jednou. Příliš mnoho povinností?“

Báthory si ještě jednou lokl. Když nádobu postavil zpátky na stůl, praštil s ní o desku možná víc, než bylo potřeba.

„Jsi bystrý chlapec, Michale,“ otřel si mimovolně vousy. „Víš, že kdybych ti tvrdil něco takového, jen bych se vymlouval. Nechci ti lhát hned první den.“

„Tak proč jste se celá léta neozval?“

„Nevím. Asi jsem nenašel odvahy.“

„Udatně jste bojoval s mohamedány, ale napsat dědovi jste se neosmělil?“

Báthory se křivě ušklíbl. „Nejsi první, kdo mi to vyčítá.“

„To kvůli mně?“

„Cože?“

„Opustil jste rodinu kvůli mně? Abyste se nemusel starat o děcko?“

„To ne. To určitě ne... S tebou to nijak nesouviselo. Celé je to složité. Asi jsem si příliš zvykl na vojenský život. Vrhla jsem se do potyček, abych zapomněl na...“ Zbytek věty Báthory spolkl a zase se natáhl pro pivo.

„Na mámu?“

Kornel zavrtal pohled do stolu. Znenadání na něj dolehla únava.

Juraj Červenák

Do ticha praskala polena v krbu. Turkobijce se leskl na zdi pokryté flekatou omítkou. Michal se odhodlal a strčil si do úst jedno sousto.

„Četl jsem vaše básně,“ řekl, zatímco bez nadšení žvýkal.

„Moje básně?“ zareagoval Kornel nepřítomně. „Kde jsi k nim přišel?“

„Přece v knížce. Děda si ji nechal dovézt z Prešpurku. Stála ho tři dukáty.“

„On ji také četl?“

„Jistě. Několikrát. Vlastně dost často. Chcete vidět, jak je ošoupaná? I listy už z ní vypadávají. Donesu vám ji ukázat...“

„Není třeba.“

„Popravdě řečeno, hm...“

„Co?“

„Nevím, co na těch básních viděl. Nejsou moc dobré.“

„Tak v tom se shodneme,“ ušklíbl se Báthory.

„Upřímnost za upřímnost. Nikola Zrínský píše o dost líp. Četl jste Sirénu Adriatického moře?“

„Kdo ji nečetl?“

„Nejlepší báseň je Obléhání Szigetü.“

„To bezesporu.“

„Takovou poezii byste měl psát. O zabíjení Turků, o obětování se za křesťanskou vlast. Vždyť i my jsme měli předky, o nichž by se daly psát hrdinské eposy.“

„Můžeš to zkusit ty. Já píšu verše, jen když je mi smutno.“

„Vím,“ pokýval Michal hlavou a znovu, tentokrát s konečnou platností, odsunul talíř. „Všechny byly mámě. Vlastně jen proto jsem knihu přečetl. Vy...“ Nedopověděl.

„Hm?“ pohlédl na něj Kornel.

Chlapec se rozpačitě zavrtil v křesle. „Měl jste ji hodně rád?“

Jejich oči se na okamžik setkaly.

„Ach ano,“ přikývl Báthory. „Velmi.“

Po zdech tančily stíny. Vedle vrzala podlaha z borovicových fošen. Šafář Šlacha tlumeným hlasem komandoval čeledě.

„Kateřina, ona...“ soukal ze sebe Báthory. „Umřela příliš brzy. V rozpuku krásy. Ještě dychtila po životě. Děda ti o tom určitě vyprávěl.“

„Jednou. Dávno. Ne moc podrobně.“

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

„Někdy ti ten příběh povyprávím.“

„Proč ne teď?“

„Oba máme za sebou těžký den. A ještě těžší nás čeká. Měli bychom se jít vyspat.“

„Rozumím. Nechcete jitřit staré rány.“

„Nic takového jsem neřekl...“

„V tom případě bych si to rád poslechl.“

Báthory na chlapce zkoumavě pohlédl. V jeho výrazu nebylo ani stopy po ospalosti.

„Není to pohádka na dobrou noc, chlapče. A určitě nemá šťastný konec...“

„Z pohádek už jsem vyrostl.“

Kornel opětoval Michalův nedočkavý pohled.

„Tak dobrá,“ nadechl se zhluboka a nahlédl do džbánku. „Ale nejdříve mi musí Šlacha dočepovat pivo.“

Kateřina Hájková pocházela z významného pražského rodu – jeden z jejich předků z otcovy strany se proslavil jako alchymista a astronom a nějakou dobu působil na císařském dvoře jako osobní lékař Rudolfa II.

Nebylo divu, že urozená rodina s nelibostí sledovala prohlubující se vztah Kateřiny s chudým uherským zemanem, který přišel na Karlo-Ferdinandovu univerzitu studovat právo.

„Právo?“ pozvedl Michal obočí. „O tom se děda nikdy nezmínil...“

„Necelý rok,“ upřesnil Kornel. „Na konci prvního semestru mi Kateřina oznámila, že je v jiném stavu...“

Svatba se konala v tichosti, potají, jen v přítomnosti kněze a dvou svědků, Kornelových spolužáků. Navzdory tomu se o ní Bedřich Hájek dozvěděl skoro okamžitě.

Neúprosně vyplnil hrozby a vykázal dceru z domu.

„Takže jsme zůstali skoro bez prostředků. Museli jsme si najít skrovné bydlení v chudinské čtvrti na Starém Městě. Snažil jsem se pokračovat ve studiích, ale šlo mi to čím dál hůř. Nakonec jsem dal univerzitě sbohem a začal shánět peníze pro rodinu. Mnoho možností nebylo. Občas jsem musel volit i ne zrovna nejpoctivější způsoby...“

„Student práva mimo zákon?“ neodpustil si Michal. „Co to bylo za obživu?“

„Něco, nač nejsem vůbec hrdý. Nepočítej s podrobnostmi.“

„Škoda.“

Kornel se na něj zamračil. „Tak či onak, v létě měla Katka rodit. Jenže právě tehdy do Prahy vtrhla švédská vojska...“

Armáda generála Königsmarcka s pomocí zrádného Arnošta z Ottowaldu obsadila levý břeh Vltavy – Hradčany a Malou Stranu. Předpoklad, že se stejně snadno zmocní i východního břehu, se ukázal jako mylný. Občané Starého Města se rozhodli bránit – zřejmě také pod vlivem hrůzostrašných zpráv o švédském vraždění a drancování Pražského hradu, jemuž neunikla ani vzácná díla z Rudolfovy Kunstkomy. Zatímco Švédové rabovali, velitel pražské vojenské posádky, maršál Colloredo, zorganizoval sbor měšťanů. K němu se přidala legie sestavená ze studentů a profesorů univerzity.

„A vy jste byl mezi nimi,“ hádal Michal. „V té legii.“

Kornel přikývl. „Bránili jsme město jako diví. Nejstrašnější byla bitva na Karlově mostě. Vltava zrudla krví, jako by náhle vypláchli všechna pražská jatka. Také já jsem v té tlačenici získal první válečnou jizvu – švédská halapartna mi nakousla rameno. Nakonec jsme je ale odrazili a včas spustili mříž na Mostecké věži...“

Koncem července dorazil Königsmarckovi na pomoc další švédský generál, Wittenberg. Zahájili drtivou dělostřeleckou palbu na Staré Město. Ze všech stran. Přes Vltavu i z Vítkova několik dní svištěly železné koule a bušily do hradeb i města za nimi. Obránci ani nemohli střelbu opětovat – měli jen tři malé kanóny.

„A uprostřed té hrůzy ses narodil ty. Katka jen tak tak přežila porod. Ztratila mnoho krve. Ležela v horečkách, a než se stačila vzpamatovat, oslabené tělo si našla nákaza...“ Kornelovi se zachvěl hlas. Na okamžik ztichl, pohled bloudící po škrábancích na stole. Michal ani nehlesl – sám měl stažené hrdlo.

„To léto bylo horké,“ pokračoval Báthory chraplavě. „Žhavé, dusné... a páchnoucí.“

Mrtví se povalovali všude. Také Vltava byla plná těl – v celých vrstvách se zachytávala o mola pod hradbami a tam se rozkládala. Městem se šířily epidemie.

Když onemocněla Kateřina, Báthory byl prosit u její rodiny – na kolenou tloukl do pevně zavřené brány domu Hájkových. Nakonec se slitovali a poslali ke Kateřině nejlepšího doktora.

Už jí nedokázal pomoci.

V polovině září se odebrala k Bohu.

„Tebe se chtěli ujmout Hájkové. Jenže právě tehdy dorazily zprávy o švédských plánech na další velký útok. Rozhodl jsem se, že tě vezmu pryč. Domů, do uherských kopců, k čisté vodě, na čerstvý vzduch. A hlavně daleko od válečného běsnění. Dnes už vím, že to nebyl nejrozumnější nápad. Byl jsi ještě maličký a cestu do Uher jsi přežil jen zázrakem.“

Juraj Červenák

V palotě se opět rozhostilo ticho. Plameny v krbu se zkrátily a stíny na zdech už netančily, jen se nepatrně chvěly.

„Zvláštní,“ ozval se Michal. „Když jste mě nevydal maminčině rodině...“

„Co?“

„Člověk by si myslel, že jste se o mne chtěl starat.“

„Měl jsem to v úmyslu...“

„Tak proč jste odešel z domu dřív, než jsem se naučil chodit?“

Kornel se zarazil. „To ti řekl děda? *Ještě dřív, než ses naučil chodit?*“

„Není to pravda?“

„Odešel jsem na jaře. Celou zimu jsem se od tebe ani nehnul.“

„Celou jednu zimu jste mi byl otcem.“

Báthory se zachmuřil a zdálo se, že chlapce okřikne, ale spolkl rozhořčená slova a raději sáhl po džbánku.

„Chceš vědět, proč jsem odešel,“ zabručel. „Kéž bych znal prostou, jednoznačnou odpověď. Asi to souvisí s mou povahou. Otec byl celý život srostlý s těmito končinami, nikdy z nich nevytáhl paty. Já jsem zdědil toulavé nohy našich předků. V Praze jsem se více našel v potyčkách se Švédy než ve vysedávání nad knihami. Za dunění kanónů a rachotu pochodujících holínek na dlažbě jsem si říkal, že tohle je mi asi předurčeno. Vojenský život.“

„Anebo vám pohled na mne připomínal matku.“

„Možná. Nevím. Za těch dvanáct let vzpomínky zmatněly, pocity téměř vyprchaly. Nedokážeš si představit, čím vším jsem od té doby prošel. Kolika bitvami a jinými hrůzami...“

„Jistě.“

„Nevykrucuji se. Tak to je.“

„Odcizil jste se nám. Divím se, že jste vůbec přijel na dědův pohřeb. I strýček Peter říkal, že vás raději nemám očekávat. A ještě říkal, že i když se náhodou ukážete, nemám doufat, že mi budete zase otcem.“

Kornelovi potemněl obličej.

„Nevím, jestli bych to vůbec dokázal,“ přiznal. „Jisté je, že na Širokém vrchu nezůstanu. Hned po pohřbu se vracím do pohraničí. Na jihu janičáři buší do kotlů. Budínský Ahmed paša vytáhl s velkou armádou do Sedmihradska. U Koložváru se srazil s Rá-

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

koczym a obrátil ho na ústup. Hornozemské posádky každým dnem očekávají, že je císař povolá a přesune na východ. Mnozí prorokují, že tím začne další velká válka s pohany. Určitě chápeš, že za těchto okolností nemůžu povinností ukázat záda.“

Báthory posledním douškem vyprázdnil džbán a rázně vstal.

„Pro dnešek to stačí, co myslíš? Už z nás obou mluví únava.“

Vrzly dveře a do místnosti nahlédla šafářova šedivá hlava.

„Milostpane, mohu požádat o...“

„Neoslovuj mě tak, Šlacho,“ zarazil ho Báthory. „Když už, tak raději hodností...“

„Jak si přejete... pane kapitáne. Chtěl jsem s vámi probrat podrobnosti smuteční slavnosti. Sepsal jsem seznam hostů, jejich pořadí v průvodu za rakví, všechny chody na karu a rozdělení obsluhující čeledi k sudům a do kuchyně. Také račte nahlédnout do genealogie. Je potřeba vybrat, kteří významní členové rodu mají být zítra zmíněni při kázání...“

„Není co probírat a vybírat,“ přelétl Báthory zrakem hustě pospaný papír, který mu Šlacha strkal pod nos. „Ty víš stokrát líp, co je třeba zařídit. Vše s důvěrou vkládám do tvých rukou. Já potřebuji jen jedno. Ať mám ráno připraveného koně. Pojedu se podívat na otcovo tělo. Předpokládám, že je v márnici u Frauenbergu.“

„Ano, tam. Patříčně nabalzamované, v nejlepší cínové rakvi...“

„Chci se s otcem rozloučit o samotě. Odjedu do města brzy. Asi zajdu i na ranní mši.“

„Mám vám přichystat snídani?“

„Není třeba. Najím se, až se vrátím. A Bůh ví, možná si mě Peter všimne v kostele, pozve na faru a něčím mě pohostí.“

Šlacha na něj zkoumavě pohlédl, jako by se snažil odhadnout, zda pán nežertuje. Zdálo se, že ne.

„A teď... dobrou noc,“ uzavřel Báthory. Nečekal na odpověď a proklouzl kolem šafáře do předsíně. Nezamířil však ke schodišti na první podlaží, kde už mu čeleď přichystala jeden z hostinských pokojů. Otevřel hlavní dveře a vyšel na dvůr. Pod hvězdnou oblohou se zhluboka nadechl.

Předchozí hodinu měl tam uvnitř pocit, že se zadusí.

Když ráno vykročil ze stejných dveří a zastavil se na zápraží, už se mu dýchalo o něco volněji. Stále cítil bolestivé tepání hluboko uvnitř, ale aspoň ho netrýznila nevýslovná včerejší únava. Večer se v posteli dlouhou dobu převaloval, hlava pukající myšlenkami, ale když konečně usnul, jako by ho do vody hodili. Tělo, na rozdíl od mysli, vědělo, že je doma.

Vzduch byl svěží a pročištěný nočním chladem; jen zvolna se naplňoval denními vůněmi. Na dvoře spíše nevábny, ale s útržky řídké mlhy se z blízkých svahů připlazila také omamná vůně lesa. Kornel si jí naplnil plíce, nasadil si klobouk a vykročil přes nádvoří ke stáji.

Statek byl ponořený do ticha. Zatím. Dnes tu bude mimořádně rušno. Pohřeb a mše sice proběhnou dole ve městě – tělo Bartoloměje Báthoryho uloží do rodinné hrobky na hřbitově u Frauenbergské brány –, ale na smuteční hostinu se truchlící budou muset vyškrábat na Široký vrch. Za okamžik se statek začne hemžit čeledí, poletující tam a zase zpátky podle Šlachových rozkazů.

Jenže na to bylo ještě brzy. Rozednívalo se pomalu, světlo bylo zatím kalné a obrysy jednotlivých budov neostré jako inkoustová kresba politá vodou. Ne že by se tady bylo čím kochat. Báthoryovská kurie nebyla přepychovým zámkem. Kamennými zdmi a poschodím se mohl pyšnit pouze panský dům – ostatní budovy byly obyčejné dřevěnice se slaměnými střechami. Od selské samoty se dvorec lišil jen kolovou hradbou, která ho chránila.

Vrata stáje zela dokořán. Před nimi se Báthorymu poklonil urostlý čeledín – Kornel v něm poznal jednoho ze včerejších Šlachových průvodců. Jak už věděl, bratři Jano a Paľo Kružlicovi měli nejsilnější a nejšikovnější ruce na statku.

Vešel do přitmy uvnitř stáje.

„Dobré ráno, milostpa... ehm, kapitáne,“ vynořila se vlevo od něj kostnatá postava.

„Už jsi vzhůru, Šlacho?“

„Už... Vlastně jsem si vůbec nešel lehnout. Jen jsem si na hodinku zdřímł s hlavou na papírech. Dnes je toho potřeba hodně zařídit.“

„Dokážu si to představit. Bude to tady jako v pevnosti před tureckým útokem, co?“

Kapitán Báthory: Strážcové Varadínu

Šafář vycenil zažloutlé zuby – zjevně mu přirovnání pohřebních hostů k plenícím nájezdníkům přišlo zábavné. „Vy jste se taky vystrojil jako do boje, pane kapitáne.“

Kornel pokrčil rameny. Kroužkový pancír, který měl jako obvykle navlečený pod kabátcem, tiše zachřestil.

„Beze zbroje a zbraní nechodím ani do kostela.“

„Pochopitelně. Člověk ve vašem postavení musí být ostrážitý na každém kroku.“

„Tak nějak. Meč budu mít i na pohřbu, bez ohledu na řeči.“

Báthory přešel ke svému vraníkovi. Letmo zkontroloval postroj, utáhl podpětku a spokojeně vzal oře za uzdu.

„Tak mě napadlo, pane,“ zastavil ho ještě Šlach a rozpačitě se poškrábal ve vousech, „že když už budete ve městě, mohl byste navštívit velkomožného pana Kellera.“

„Kellera? Připomeň mi...“

„Waldbürger. Jeden z nejbohatších ve Štiavnici. Významný člen městské rady.“

„Už se mi rozjasňuje.“

„Také vlastník lesů, sousedících s našimi...“

„Ach tak,“ zúžil Kornel oči. „Hlavní zájemce o pozemky na Širokém vrchu. Nezdá se ti, že na jednání o něčem takovém je trochu brzy?“

„Milostpán Keller bude hostem i na karu...“

Báthorymu ztvrdla tvář. „Jestli ten sup začne nad otcovou rakví škemrat o báthoryovské majetky, rozbiju mu hubu. Třeba i před celým smutečním shromážděním.“

„Možná právě proto byste tu záležitost mohl projednat předtím.“

„Ne, Šlach. Na něco takového nemám ani pomyšlení. Kromě toho, Peter a Michal k tomu také mají co říct. Nebo se už snad rozhodli? A co ty?“

„Já, pane?“

„Naléháš, protože se nemůžeš dočkat nového pána? Zámožnějšího, lépe platícího...“

„Chraň Bůh, pane kapitáne!“ zbledl šafář. „Co si to o mně myslíte? Věrně jsem sloužil Báthoryům celý život...“

„Tak v tom ještě chvíli pokračuj. Probereme ty věci později.“

„Jak si přejete...“

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Strážcové Varadínu. Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.